

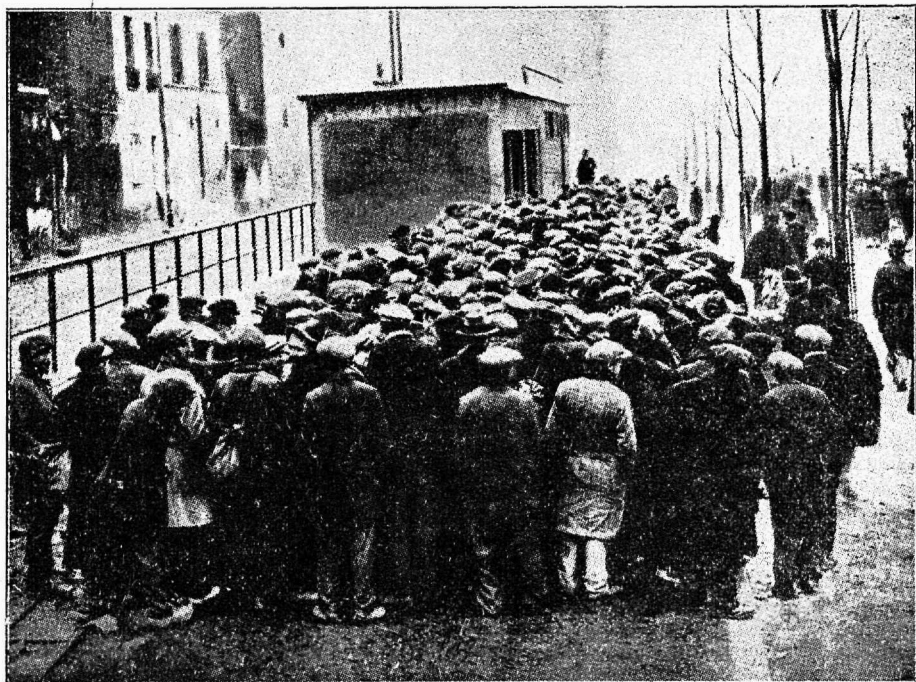
KÕIGI MADE TÕOLISED ÜHINEGE

RÜNNAK

Ma...

3309

pd. 3. 8.

NOORSOTSIALISTLIK AJAKIRI

Relvastusvabrikud

Kanaali piki seda solisevat
 nad seisvad, määratud gigandid,
 pöörd aknad päikse punetuse poole,
 aokumma uppuvasse hulgad read.
 Oo seda vabrikut siin mürisevat,
 all mille ägavad ja taovad sandid
 ei üksi endile, vaid kette inimsuole!
 Ööst öhe, päevast päeva peab
 hall vabrik raskes rabaaurus
 eeslinna haisvat, porri uppund vaadet.
 Graniidist sambaid, teravnurkseiks tahut,
 kui paisuvaid koralle neelab taevakaugus.
 Must võlvit katus kõrgustesse mahub
 kui valitsema seda seesmust saadet.
 Päev läbi huilgavad ja laulvad masinad,
 töö valmiva triumfiröömu täidet
 leek määratuma ahju tantsib, kihab
 poolpalja inimrinna rõival kasimal.
 Pilk töölise on heidet rääkimatus vihas,
 kui ussi loitvast tasuvihast läidet,
 lõhkainele, ta mida oma käega tootnud.
 On inimhinged, inimkehad visat
 öö pörguliku tumedasse katakombi,
 veel aurav surmaläpastuski mürki lisab
 ka sinna hinge, mis kord valgust lootnud
 gaaslaternana viirastavas öös,
 on mille ohvrid nüüd need vaesed kehatombud.
 Päev-päevast valupakitsuses pungi ajab
 pilk tummas raskuses, mis tühjusesse pöörd,
 mis linnaveerse vabriku sümmeetriasse kajab.
 Tööloomad, nagisevas sajus roostetand,
 neid käies piki musti tänavridu,
 eit tüsikuses rögisev, laps väike kerjussant
 ju närit vihast kahvatu ja kidur,
 ei haisvas kõrtsis, looma needmissajatuses,
 ei kordagi vist surma mõte pähe vaotet,
 te mida paiskate poolteadmatuna kaeviklumme,
 et ajast üdsest küpseb elu siin skeletti,
 et vennad, teineteise kõrval, täidet ohkeid tummi,
 te oleviku klaasi laia raami taote!
 . . . Ent sääl — nõrk tuppä tulvav valguskett,
 arg, närit, tormide ja tuulte sööd,
 mis valgustab töö lademete kuhjund halla,
 mis läidab käed ja rinna surnud tahtest,
 et lahti orjusest ja ise määrata võiks tööd!
 Ja järsku näib, et lüües hügelhaamreid üles-alla,
 nad endid raiuvad neist orjapimust lahti,
 et valdavas töö salajases rütmis raob
 gigantne vasar pääsu endale ja vendadele,
 et koondub vaikiv trotslikkuse element,
 mis peatse kevadsaabumise aimusele
 läüb vastu nagu ründav rügement.
 Ja tuhatkordselt tõrges vasar taob
 end läbi kummitava udu mantlist kangest.

Näod kõvenenud terases ja rauas karastet,
 täis hinged kargest vabaduse valgest,
 käed valdavalalajas tööriitmis vabastet
 on orjusest ja masina on muutnud orjaks.
 Metallist väravate võrestiku varjus,
 näe, kokkujooks, hulk ennast koguv, korjav,
 siis hügelmuüri hele rõksatus,
 all suitseva, tuldsülitava lae
 signaal, töö katkestamist heleselgelt karjuv!
 Üks lõomav rõksatus,
 tõus hullund tuliussi rebestatud õhku,
 ja käristades, murdes pinna kattepaie
 maarinnast tõuseb laava, taevast lõhkuv
 kui vägi aheldet, kui võiduhüüie,
 kui plahvatust ja mässu juhtiv lend,
 noor tahe, raputand mis ahelad, kui mässupiüie
 ka vabaduse joovastuses vääraks end!
 Kanaali piki seda solisevat
 ja veeres põrgumasina on teisi ehitisi,
 torn, kraanad, dokid, sadamsillad,
 platvormid raudtee, muidki säädeldisi.
 Pea aga koidab, valgust pillab,
 arg murrangu tõi juba kevad.
 Lõi vasar sirgu mässu noore,
 ehk küll sai joovastusest hukk,
 küll koit koob punast kiirte loori
 ja uttu peitub suitsev tukk.

NIGOL ANDRESEN

Sihi poole

Enam kui kunagi varem tunnevad praegu suured rahvahulgad, et inimühiskonnas kõik ei ole korras, midagi logiseb, miski vajab uuendust. Rohkem inimesi kui kunagi varem pöörab selja minevikule ega taha, et praeguse ühiskonna toodud viletsused jääksid rusuma. Suured hulgad tunnevad, et nii ei või jääda, kui on praegu.

Töötatööline teab, et teda ei hoiu näljasurmast muu kui juhus; kuid praeguse korratuse juures ta ei pääse töö juurde. Palgatööline linnas ja maal on sattumas töötatööliste viletsuseväkke. Põllumees ei usu enam millessegi: ta ei saa pöörduda tagasi isegi vanasse kodumajandusse, kus tal ei olnud raha vaja — sest ta on koormatud võlgadega, ta ei saa pöörduda selga rahale. Intelligent näeb, et tema tööjõudu ei tarvitata ega hinnata, nagu ta seda peaks õigeks.

Ja noored, noored tööstustöölised,

noored tööõpilased, talunoored, keskihtide noored!

Noor tööstustööline, noor äriteenija, noor juhustööline, noor tööõpilane ei saa seda, mida ta on lootnud ja ihaldand: ta ei saa iseseisvaks, ta ei saa hakata elama oma elu — vaid ta on jäetud kas vanemale koormaks või hoopis saatuse hooleks pisikese töötasu pärast, homse või ülehomse vallandamise kartusel.

Keskkihitide ja jõukamate põllumeeste lapsed, kes on võind saada muretult kooliõppust, peavad jagama töötute saatust. Maakehvikute ja kehvade põllumeeste lapsed ei saa minna kodunt välja otsima vabadust ja tööd: ükski töökoht ei oota neid, varem vabastav linn ei paku neile kohta.

Selles ummikulises meeleheites nii noor kui vana tunneb ainult ühte: ummik ei või jääda püsima! Ummik on vaja kõrvaldada inimeste eneste poolt!

Nõrgad ja elujõuetud lähevad enesetapmise teele. Julged ja terved lähevad ühiskonnaehituse julgele tööle.

Olemasolev kapitalistlik ühiskond ei ole suutnud rahuldada rahvastiku suurte töötavate hulkade õigustatud nõudeid. Need hulgad pööravad selja sellele ühiskonnakorrale. Need hulgad on väljendand oma rahulolematust, väljendand seda iga päevaga ikka enam ja enam.

Kuid mitte igäüks, mitte kõik ühiskonnakihid ei asu ühel viisil otsima väljapääsu.

Vähearvuline kodanline klass väri-seb lähema tulevikuaarengu ees, mil nemad üldse ei ole vajalised, nende jaoks ei ole kohta ühiskonnas. Kodanlased kardavad, et juba lähemad ajad viivad Euroopa ühiskonna sotsialistliku ühiskonna esimese astme juurde, kus ei ole ruumi teiste töö-vaevast elavaile.

Nemadki tahaksid pääseda praegustest raskustest, kuid nende püüe on panna töölisklass kandma raskusi, et pikendada kapitalistliku korra eluiga.

Tööstuse puhaskasu on väike — tööliste pisike palk 20—30% võrra madalamaks! Sellega päästetakse küll ainult pisike summa, kuid ometi puhaskasule tekib lisa.

Töölised tahaksid rääkida kaasa käitise juhtimisel — käitisevanemad töölt lahti! Säädus annab selleks ju nii ilusaid võimalusi!

Kodanlane või väikekodanlane on võlgades — rahakurss alla, et võlgu oleks kerge maksa ja — palgatööst claval inimesel töötasu väheneks.

Need on kodanluse kampferisüstimised oma korratu rahasüdame ajutiseks elustamiseks.

Kuid veel enam. Suure sissetulekuga kodanlus ei taha maksa maksusid oma tuludelt: nõutakse tulumaksu alandamist, et igäüks tasuks puuduva osa tollidega kalliks tehtud suhkrukt, soolalt, leivalt, tasuks mak-sudega, mis koormavat ühtviisi(!) rikast ja vaest.

Mitmealgelised keskkihid — alates linna väikekaupmeestest ja käsi-töolistest, lõpetades maa põlluharija-tega — on ideoloogiliselt kodanluse mõju all. Nad toetavad tihtigi ko-

danluse nõudeid, ka siis, kui nõuded ise on neile kahjulikud.

Selle vastu töölisklass. Linnaproletariaat, esijoones tööstusproleta-riaat, tunneb oma klassi huvisid. Ta tunneb, et töölisklassile ei või tuua rahuldust pisikesed lappimised. See klass tunneb, et ühiskondlik kord on vaja muuta uueks, sotsialistlikuks. Selles võitluses tööstusproletariaadiga ühineb maatöörahas, kuid ka need käsitöölised, väikemaapidajad ja tei-sed, kes on jõudnud arusaamisele oma olukorrast, kõik need, kes tun-nevad, et kapitalism on nende vaen-lane.

Kibedad elutingimused sunnivad enam kui muidu ühinema töölis-klassi omavahel ja tulema neile liit-lasi ka väljastpoolt, keskkihidest. Kuid kibedad elutingimused loovad pinna ka hoopis uuele vaenlasele.

Kodanlus ei koonda mitte asjata enda kätte suuri võimuvahendeid. Tal ei ole käsutada ainult riigi poliitiline aparaat, tal on ka hulk rah-vapimestamise vahendeid. Kodanlus ise organiseerib võitlust otsekuul enda vastu. Ta hüüab maailmale uusi päästmisvahendeid, ja need juhivad fašistliku diktatuuri poole.

Kodanlus teab, miks ta teeb seda. Ta teab, et organiseeritud ja sotsia-listlikult haritud töölisklass, mis pää-legi moodustab kindla rahvusvahelise organisatsiooni, võib piirata kodan-lust, kui see tahab suruda raskused ainult töötava rahva kanda. Veel enam, see aga võib ka võtta kõige lähemal ajal ühiskonna juhtimise enda kätte ja kukutada kodanluse võimu.

Sellepärast kodanlusel on kiire fašismi organiseerimisega, diktatuuri püstitamisega, et hävitada töölisklas-sil mõneks ajaks võimalused oma jõudude korraldamiseks. Ja dikta-tuuri kodanlus tahab korraldada nii linna kui maa keskkihide abil, keda juhatakse töölisklassi vastu.

Oleme küllalt teadlikud ajaloo-arengus: ajutine tõkestamine ei suu-da panna tõusma päikest läänest ega tee võimatuks sotsialismi saabumist. Kuid see lükkaks edasi kriisiaja ras-kuste lahendamise, see nõuaks eri-lisi ohvreid töölisklassilt ja teeks,

võib olla, paratamatuks hoopis raskema tee sotsialismi poole, kui meie seda soovime: see tõukaks töölisklassi kestvaile veristele võitlustele tuleviku ja vabaduse eest.

Ja nõnda praegusel noorpõlvel, kes ometi varssi võib astuda täisõiguslikuna tööliikumisse, on suur üles-

anne oma võitluse sihtide ja viiside selgitamises ning samal ajal kodanluse diktatuuri vastu võitlemises koos oma maa tööliskonna vanempõlve ja rahvusvahelise töölisklassiga. Kuid ainult kindlas ja distsipliiniga organisatsioonis, ehitades sotsialismi juba kapitalistliku korra võimu all.

Gg. ENGELBERT GRAF

Ujuvad maad

Ujuvad maad? Mis see peab tähendama? Juba muidugi on küllalt uut: maa keerleb pöörase kiirusega ümber päikese ja enda telje ümber; aastamiljonite eest on tekkinud mäekortsud; mõne sajatuhande aasta eest suur jääliustik on katnud Põhja-Euroopa. Ja nüüd: ujuvad maad! Ujusid need nagu jäämäed ookeanis siia ja sinna? Just nii see ongi mõeldud! Peame saama vabaks *kindla maa* käsitlusest. Jaa, *kontinendid ujuvad* nagu jäämäed vees, nagu raud ja nikkel elavhõbedas. Ameerika ujub läände; küll mitte „täisi purji“, aga Atlandi ookeani põhjapoolses osas vahe Ameerika ja Euroopa vahel suureneb aastas umbes 30 meetrit. Hüvasti, uus maailm! Austraalia on geoloogiliselt uuel ajal hakanud liikuma põhjalooe suunas ja tormab koos Uus-Guineaga Sunda saarte ahelikku, tõukab lähemad kõrvale ja teeb sellise geoloogilise vassingu, et India ja Vaikse ookeani vahel kõik sügavuste

jõud on kütkestatud ja maaväring ning tulepurse on saand peaaegu igapäevasteks näheteks.

Uskumatu! Uskumatu!

Agas ometi ajakirjandus teatab ka sellest, et peened mõöduriistad on märkinud Alpide kestva liikumise põhja poole, et Põhjamere rannik ikka enam vajub merepeegli alla, et Panama kanaali juures on toimund suured maalibisemised j. m.

Maakaart siia — hää füüsikaline maailmakaart, kus võimalikult on tähistatud ka merede sügavus; või, veel parem, hää gloobus! Nii, nüüd alles tõukame mõttes näiteks Lõuna-Ameerika itta, ikka edasi üle Atlandi ookeani, Lääne-Aafrika rannani. Kas see ei ole tähelepanav, et mõlemad kaldad, Lõuna-Ameerika idapoolne ja Aafrika läänepoolne, sobivad kokku nagu katkirehitud paberi kaks poolt? Leiame nõnda rea maailmajagusid, mis praegu on merede kaudu üksteisest eraldatud.

Juba ammu botaanikud ja zooloogid on märgand, et eri maailmajagudes ja hoopis eraldatud maal del on esinend samu taimi ja loomi, kes ei võind rännata veeteeid mööda maalt maale. Aafrika jõehobu esineb ka Madagaskari saarel; Madagaskar on praegu Aafrika kontinendist eraldatud 400-kilomeetrilise mereteega, enam kui 30—40 kilomeetrit aga jõehobu ei suuda ujuda. Vihmausidele ja tigudele meri on ülepääsmatuks takistuseks; aga Loode-Euroopa aiatigu esineb Islandis, Lõuna-Gröönimaal ja Kirde-Ameerikas, üks liik vihmausse on levind Ühendriikide idarannikul, kuid ka Vanas Maailmas kogu Lõuna- ja Kesk-Euroopas Aasiani. Kukkurelajaid on Lõuna-Ameerikas ja Austraalias; samuti Austraalia taimestik ei ole läheda Aasia, küll aga Lõuna-Ameerika oma

sarnane. Samasugused mõistatused on andnud tööd geoloogidele: mäestikud ja iseloomulikud kivimikihid, mis katkevad järsult Euroopa ja Aafrika idakaldal, jätkuvad Ameerika idaküljel.

Tahetakse seletada neid vastuvaidlematuid fakte, siis kontinendid geoloogilises minevikus on pidanud olema seotud. Ja kuna kontinentide alalisus on paistnud endastmõistetavusena, on moodustatud „maasildu“, sildosi, mis määratu pika aja eest on tõusnud merest ja jälle vajunud merre Uue ja vana maailma vahel kogu maa, „Atlantis“, olevat vajunud ookeani põhja, samuti India ookeanis ja Vaikses ookeanis, ja säälsed saared olevat uppunud kontinentide viimsed jäänused, kõrgeimad mäetipud.

Agas sellega mõistatus ei oleks lahendatud. Vastuoksa. Uppuda võib ainult raskem aine kergemasse. Aga hõõguva maakera pikaliselt jahtumisel kergem kiht moodustas koore raskema, tihedama maa sisemuse üle. Muidugi, kehad jahtudes tõmbuvad pisut kokku; aga teooria, mille järgi kõik mägede ja maapinna ning merepõhja erinevuste tekkimine taheti seletada kortsudega maakera kooses, osutus küünimatuks. Mida enam uuriti nähteid, seda enam selgus, et püstloodis toimuvad jõud mõjuvad

maapinda alles teisejärguliselt; *maakera pind muutub päämiselt horisontaalse pinnalibisemise tõttu.*

See kontinentide libisemise teooria on veel hoopis noor. Sellega Alfred Wegener astus avalikkuse ette alles 1912. aastal. Selle teooria järgi maa ülemine kiht on kergemast aimest, selle all aga lasuvad raskemad. See on mitmel teel tõestatud. Ülem, praegu kõva maakihit ujub siis alumises. Kui mõnel osal on liiga raskust, see vajub allapoole. Nõnda, kui Skandinaavia poolsaar oli kaetud raskete jääliustikega, ta vajus alla, kui aga kliima muutus soojemaks ja jää sulas, poolsaar tõusis pikkamisi jälle üles, ja isegi praegu kestab Skandinaavia tõusmine enam kui üks meeter sajandis.

□

Kui palju aega võttis, enne kui selgus maa ümarik kuju, siis selle pöörlemine iseenda ja päikese ümber. Veel edasigi: meie ei kohku juba tunnustamast, et isegi maapind meie jalge all liigub. Teadvust sellest, et maapind mitte ükski juba ei ole muutunud nii rohkesti oma kuju vaid praegugi liigub, kinnitab seda enam meie teadvust, et inimühiskonnavorm areneb, et midagi ei ole muutumatut, vaid kõik on liikumises.

PAUL VIVON

Noorsotsialistid ja autonoomne noorte- liikumine

Agajalt on kuulda ikka uuesti vastaspoolt, et meie liikumine olla liig kitsapiiriline ja suruv inimest valmistehitadud parteiraami. Meie ülesanne nagu oleks nende arvates sotsialistliku dogma külgepookimine noortele inimestele samal viisil nagu tegid seda omalalajal ja osalt praegugi jumalasalulased väetite laste kallal.

Õige noorur peaks olema umbes selline erapooletu noorur nagu teda suure vaimustusega ÜENÜ ideoloog Ibius (E. Noorus 1—9) kirjeldab. See ideaalne noorur on kõigist ripumatu, loob oma ilmavaate omaenda tarkusega, või õigem ta ei võta

omaks ühtegi kindlat maailmavaadet, sest see tähendaks ju enda surumist kitsasse raami, vaid jääb mugavalt ja uhkelt väljaspoole maist elu. Aga tegelikult elus inimene ei saa läbi ilma seisukohti võtmata. Mis on siis loomulikum kui see ideaalne noorur, kelle pääs on küll väga ja väga kõrgeid ideed, jah millised need nimelt on, seda ta isegi veel ei tea, mugavalt võtab omaks enamuse seisukohad. Kui ta kuuleb sotsialistliku maailmavaate propageerimist, siis ta sellega ei ühine, kuna see olla enese vabaduse piiramine. Seda aga nagu ei tuleks meeldegi, et sotsia-

lismi vastu olles ta omab kapitalistliku maailmavaate, mis on igatahes palju kindlam ja dogmaatilisem.

Kuigi noorus kujunemisaegjärgus on ilmetu, arenev ja lõplikult kujunemata, siiski aegajalt ta hakkab võtma seisukohta ka kõigi elunähete kohta ega lepi mingi ilmetu aatelise, ausameelse ideekompleksiga.

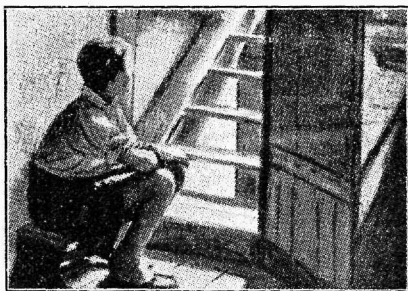
Noorus hakkab otsima sihti, milleks töötada, ideaali mida elus läbi viia. Ei tee inimene seda nooruses, siis ta jääb just kõige enam ümbrusest mõjutatuks.

Ka poliitiline teadvus noores ärkab võrdlemisi vara, igatahes kaugelt enne täiskasvanuks saamist. Loomulikult kodanliku noorsooliikumise ideoloogid ei soovi noortele poliitilise maailmavaate kallal töötamist, sest noored muutuvad peaaegu alati sotsialisteks. Poleks ju ka mõtet kodanlikel poliitilisel noorsooliikumisel, sest kodanlik ühiskond on reaalsus ja mitte ideaal mille poole on tarvis püüda ja mille häaks töötada. Me ei kujutaks endale ka kuidagi ette näiteks erilist rahvaerakonna ehk tööerakonna noorsooliikumist, sest nende põhimõttelikud vahed on nii väikesed, et asjata oleks neid noorsoo eluküsimusteks teha.

Kodanliku noore maailmavaate levitamiseks on muidki vahendeid: kool, haridus, kino, kunst, kirjandus, kirik.

Kui noor on taiband, et tema ühiskondlikuks ideaaliks on sotsialism, mis on siis loomulikum kui ta astub noorsotsialistlikku ühingusse, et sääl ühiselt jõuda õigetele seisukohtadele sotsialismi suhtes ja omada noorte oma ühingus sotsialistlikku enesekasvatust. Seda teed on käinud kõik ideelised liikumised usuga alates ja karskusega lõpetates. Arenend tööliikumisega mais tundub see loomulikuna, et iga vanem last juba lapsekesena kasvatatakse sotsialistlikult, ja meil tundub sotsialism loomulikuna olevat kodanlik, kristlik ehk karskusuunaline kasvatus.

Kui praegu tuntakse pääjoontes ainult sotsialistlikku või kapitalistlikku ühiskondlikku maailmavaadet, siis on nad mõlemad avarad ega moodusta kumbki kitsast vaatepilu. Hoo pis iseasi on sotsialistliku maailmavaate kasvatamise ja noorsotsialist-

Nii meie elame ...

Ootame ja otsime tööd.

liku liikumise vormilised vahekorrad. Vastuvõtmatu on muidugi noortele sotsialismi külgepookimine nii nagu isegi veel praegu usulise kasvatuses tehakse ehk kui noored viiakse poliitilisse parteisse käsutäitajana.

Seda teed pole käinud sotsialistlik noorsooliikumine ühelgi maal, vaid vanema noorsoo sotsialistlikud organisatsioonid on samal platvormil kui autonoomne noorsooliikumine. Keegi ei määra partei poolt, kuidas ühingud peavad tegutsema, kes neid peab „kasvatama“ ja sotsialismi pähe valama. Ei, noored siin arenevad ise, teevad mis tahavad — loomulikult muidugi sotsialistliku tööliikumise raamidest samuti kui noorsoo karskusorganisatsioonid tegutsevad karskuslikkuse raames ega ole lubatav ei ühes sotsialismi ega teises karskuse eitamine.

Kui meie ridades juhtub olema noorsotsialiste, kes oma sotsialismiga

ei oska muud teha, kui kodanlasi sõimata, siis loomulikult need juhtumused on negatiivselt hinnatavad ega ole kogu organisatsiooni tunnuseks.

Mis meid kodanlistest noorsoo organisatsioonidest lahutab, on meie maailmavaade, sotsialism, aga mitte niivõrd vormilised alused. Autonoomne ja noorsoohoolduslik liikumine on võimalik mõlemi juures, senine praktika vast on näidand, et noorsotsialistlik liikumine üleilmilises ulatuses on autonoomsem kui kodanlik, ja seda milgi.

Kuivõrd on autonoomne ÜENÜ oma vabaharidustöö, rahameeste nõukogu ja pastlakultuuriga või koolinoorsoo-organisatsioonid, kellele väimlist tegevust kontrollib hoolikalt vanameelne õpetajaskond?

Tänapäeva lõhvikärstatud, vastolulises maailmas leiab noorpõlv sotsialismis oma võitlussihi ning usu ja liitub sotsialistlikult organiseeritud noorsooliikumisse leides seal omale sõprusühiskonna ja vabad arengu võimalused.

Eesti Sotsialistliku Tööliste Partei 6. kongress.

Kõneleb Läti tööliste esindaja Višna. Sekretariaadi lauas O. Gustavson, N. Andresen, A. Mekkart, A. Gustavson (juhataja), J. Klesment, L. Metslang, K. Virma, E. Joonas.

ERIK TUIMAN

Ringvaade

Reaktsioon Eestis.

Ka Eestis hakkab end liigutama vool, mis tunnustab ennast ühe oma juhi kaudu sugulaseks kõigi maade fašistlikule reaktsioonile. See on A R K, Akadeemiline Rahvuslik Klubi, oma vanemateorganisatsiooniga,

millel on nimeks ERK, Eesti Rahvuslik Klubi. Mõlemad piirduvad akadeemilise perega, kuid nad koos tahavad võtta oma juhtimisele kogu eesti rahva. Igatahes on saanud juba kontsessioon 24. veebruari pidustustele, millal need organisatsioonid

saadavad oma kõnelejad üle maa. (Kas neil koosolekuil nõutakse ka krooni kursi langetamist, seda saab teada muidugi hiljem).

Novembri lõpus 1931 (29.) oli n. n. Vabadussõjalaste Liidu koosolek, kus kutsuti üles „kaikaid“ kätte võtma. Asja üheks hingeks peeti „erapooletu“ kaitseliidu ülemat, kelle tegevuses vastavad orgaanid muidugi ei võind leida säädusevastasust... Kui erapooletu on kaitseliit, seda näitab vähemasti selle häälekandja „Kaitse Kodu“, mis avaldab vihast-nõretavaid kirjutisi sotsialistidest, eriti sellepärast, et noori püütakse teha „punasteks“.

Reaktsiooni vastu.

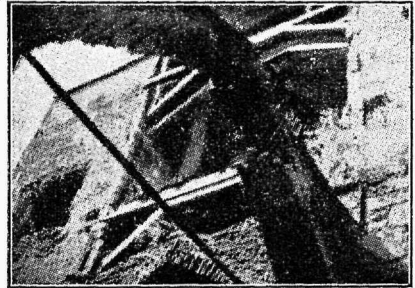
Ka demokraatia kaitse ei ole jäänud unustusse. Sotsialistide algatusel on organiseeritud „Demokraatlikude Liinisõdurite Liit“, kes peab näitama, et Vene tsaarivõimu vastu võitlemisel kui ka Eesti riigi asutamisel ei olnud neid sihte, mis on Vene tsaariväest tulnud kaikameestel. Liidu esimene suurem demonstratsioon oli Tallinnas suures „Grand-Marina“ kinos 6. detsembril, kus kõnelesid K. Ast, E. Joonas ja H. Martna. Sel koosolekul kaikamehed püüdsid korratasi tekitada, kuid ei julgend teostada oma ähvardust, et „sotside veri peab voolama“. Korrapidamine oli võimlusrühmade hoolde, ja 2000-päälise kuulajaskonna määratu suures enamikus avaldas tugevat poolehoidu demokraatiale.

Klassikohus Austrias.

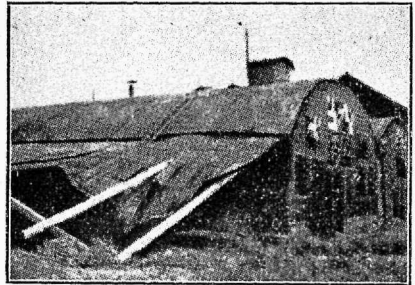
14. septembri mässu korraldajad fašistid tulid Austriasse tagasi ja andsid end kohtu kätte. 18. detsembril kohus mõistis nad õigeks ja andis sellega loa igasuguste mässude korraldamiseks! Sotsiaaldemokraatlik partei avaldas sel puhul üleskutse, kus ta pääle muu hoiatab oma poolehoidjaid võimaldamast asjatuid verevalamisi ning paneb südamele koguda oma jõudu tuleviku suurtele võitlustele.

Saksa fašism.

Saksa fašistid — rahvussotsialistid — on loond omale rahulolematust rahvast tugeva löögorganisat-

Vana maailm hävineb.

Vabrikud seisavad.

siooni. Saksa valitsus on väga järelandlik rahvussotsialistidele. Sotsiaaldemokraatide algatusel asutati „raudne vabariiklik front“ fašismivastaseks võitluseks, mille kandejõududeks on sotsialistide juhitud vabariiklik kaitseliit ja ametiühingud. Praegu valitseb Sakass tõeline piiramis seisukord fašismi vastu, ja loomulikult on ainuke vastupanujõud töölisklass oma võimsate organisatsioonidega.

Poola reaktsioon.

Pika protsessi järele kuulutati Brest-Litovsk'i kohtus otsus Pilsudski vägivallavalitsuse vastu võitlejatele sotsialistlikust parteist kui ka mõnest kodanlisest erakonnast. Vastarina juhid — nende seas on ka Poola sotsialistliku noorpõlveliikumise juhid Adam Ciolkosz ja Dubois, kes kuulusidki kõrgema karistuse alla — kuni kolmeks aastaks vangi.

Kogu Euroopa tähelepanu on pööratud Poolale, mille vabadusi ja töölisklassi tallab Pilsudski ning ta kolonellide saapakonts. Kaebealused võitsid ometi moraalselt, kuna nad kohtulaua ees võisid avalikult süüdistada valitsust, ning Pilsudski-vas-taseks propagandaks see protsess aitab tugevasti kaasa. Juba võibki märgata tunnuseid Pilsudski dikta-tuuri kõikumalöömiseks.

Tulunduskriis ja tööterror Eestis.

Mõned faktid iseloomustavad kül-lalt kapitali ja töö vahekorda Eestis.

2. detsembril teatati *Järvakandi* klaasivabrikus, et vallandatakse kõik 600 töolist, vabriku edasitöötamise eelduseks on, et riik alandaks metsa-materjalide hindu ja raudtee veota-riife, mis õieti tähendaks materjali kinkimist.

Kunda vabrik suleti kaheks kuuks. Töölised peavad ootama päälesunnit-tud palgata puhkusel olles vabriku ladude vähenemist.

Türi paberivabrikus vallandati 31. detsembril 117 töolist, olgugi et töö-lisvanemad nõudsid tööpäeva lühenda-mise teel kõigi tööliste edasijät-mist.

Lutheri vabrikus Tallinnas vähen-dati jaanuarikuus palku 10% (eel-mine 10%-ne kõrgimine oli novemb-ri). Samuti kärbiti palku Johannis-soni ja Põhja Puupapivabrikus. Mit-melpool mujal on olnud samuti suu-remaid palgakäpimisi, mõnelpool kuni 30%!

Eriti raske on tööliste olukord *Narva* linavabrikus, kus ikka on ol-nud kõrge viletsamad palgad. Det-sembris alandati palku 10%, 11. jaanuaril teatati uuest 20%-sest palga-käpimisest. Seda suutis takistada ainult tööliste üksmeelse vastupanu.

Paljudes kohtades on takistatud käitisvanemate valimist. Teisal on vallandatud valitud vanemad, mida säädus lahkesti võimaldab (kui sule-takse käitis või selle osa vähemasti üheks kuuks). On juhtund isegi sel-liseid asju (O. Kilgas, Tallinnas), et käitisvanem vallandatakse, kui ta on astund tagasi vanema kohalt, on jäetud tööle edasi.

Alkoholi keelusääduse lõpp Soomes.

29. detsembril korraldati rahva-hääletus alkoholi keelusääduse asjus. Kapital, kes saab tulu alkoholi val-mistusest ja müügist, oli rakendand cma teenistusse kogu kodanlise aja-kirjanduse ja nende parteid. Pjke-mat aega oli tekitatud isegi arva-mist, nagu alkoholi vabamüük oleks kasulik mitte ükski riigile, vaid ka kodanikele, kuna keelusääduse ajal joodavat rohkem(!) ja see olevat rahvale väga kulukas. Fakt oli see, et keelusääduse ajal alkohol tööli-stele ei olnud kättesaadav, ja sellepärast keelusäädus töölisklassile oli hääd. Seda hindasid ka sotsialistlik ajakirjandus ning töölisorganisait-sioonid õieti, võideldes keelusääduse poolt — kuid kapital võitis.

India vabadusvõitlus.

India võitlus Inglise imperialismi vastu hestab edasi, olgugi küll mitte sotsialismi vaid utoopilise rahvusluse tähe all. Inglise valitsus on pahnud maksma sõjasääduse, mille põhjal 4. jaanuaril vangistati India liiku-mise juht Gandhi. Määratud mee-leavaldused aga kestavad edasi ja Inglise kaup ei osteta. Praegu Ing-lise imperialism võib püsida veel vastolude tõttu India rahvaste eneste vahel, mida ta õhutab suure hää-meelega. Varem või hiljem aga Inglise imperialism siin peab tagane-ma, et võimaldada ka Aasias ajaloo vaba arengut.

Prantsusmaa imperialism.

Prantsuse valitsus astus tagasi selleks, et kõrvaldada valitsusest vä-lisminister Briand, kes ajas riikide-vahelise leplikkuse poliitikat. See ei olnud vastuvõetav Prantsuse imper-ialismile, mis püüab laiendada sõja-lise surve abil. See muutus on seda tähelepandavam eeloleva „desarmee-rimis“-konverentsi puhul, kuhu Prantsusmaa poolt nüüd lähevad hoopis sõjakamad nõuded, kui oleksid võind minna varem.

Eesti Sotsialistlik Tööliste Partei.

Partei 6. kongress peeti 28.—30. dets. 1931. Päevakorras oli maapro-gramm (A. Jõeäär), tööpuudus (M.

Martna), demokraatia kaitse (K. Ast), eelseisvad valimised jne. Kongress oli arvukam, elavam ja teadlikum endistest (159 volitustega saadikut). Võeti vastu üksmeelne kokkuleppe-resolutsioon poliitilisi aruande juurde (ref. L. Johanson ja A. Rei).

Noorsotsialiste oma vormipluusides oli rohkesti kongressi saadikute seas, pääle teiste valiti ka Partei kesko-

miteesse neli noorsotsialistlikus liikumises tegevat seltsimeest.

Kokkuvõtt.

Kogu maailmas mässab tulunduskriis, millest kodanlus tahab saada üle töölisklassi kulul, päüle muu ka töölisklassi poliitilisi õigusi hävitades. Sellele vastu on panna ainult organiseeritud töölisklassi jõud ja üksmeelne võitlustahe.

KURT EISNER

Sõda

Dramaatiline kavand maailmasõjast.

I.

Suviöö. Suure võõrastemaja restorään. Võõraid, üliõpilasi, väikekodanikke, nende naisi, väikesi tüdrukuid. Kapell mängib. Publik laulab kaasa. Naeru, joomist, söömist, suitsetamist, vadistamist. Ühes lauas vaieldakse eluvalt.

Üliõpilane: Läheb lahti. Lõppeks!

Väikekodanik: Nad saavad kõvasti peksa!

Proua Lehmann: Kui see kaabakas oleks tapnud ainult troonipärija, kuid ka proua! (Lüügutatud.) Vaesed lapsed, vaesed...

Härra Lehmann: Prouaskoer, prouast! Selline alatus!

Üliõpilane: Nüüd õpetatakse võlvaroale kombeid!

Üks teine väikekodanik: Olen lugend, Belgrad andvat järgi. Ei lähegi sõjaks.

Üliõpilane (lõbus iseteadlik): Endastmõistetavalt läheb sõjaks! Veame kihla?

Teine väikekodanik (mõttes): Olen lugend, Belgrad...

Sell (nokastand): Mõttetus... Homme on sõda. Rahu on mõttetus (tahab tõsta käe õlleklaasiga, loksub ta seda)... Kogu Saksamaa tõuseb üles! Vaimustusega liitlaste kaassas. (Naerab valjult ja jorutab laulda.)

Võõras (süngelt): See on hirmus.

Üliõpilane: Vabandage, olete vist serblane — siis — (paneb monokli ette.)

Väike tüdruk (vaatab huvitatult

õrnusega võõra otsa): See oleks veetlev, tõeline serblane! (Võõrale) Peate ka minema sõtta?

Võõras (ärritatult): Aga kas teil siis pole tunnet hirmuks, tõsiduseks? (Ajalehepoiss toob erilehe, hüüdeid laualt lauale: sõda on kuulutatud! Hetk kauaoodatud otsuse väikust, mis süiski vapustab, kui tõestub. Muusika katkeb äkki. Siis müürisev kisa: Muusikat! Saksamaa, Saksamaa üle kõige! Kapell mängib isamaalaule, kõik laulavad kaasa.)

Võõras (ei laula, ohkab): Ah!

Üliõpilane (ähvardavalt): Miks teie ei laula kaasa?

Sell: Hallo — marss, kaasa laulda!

Teine väikekodanik: Olen ometi lugend, Belgradis...

Proua Lehmann: Nii rõõmus, et saab olla sellise asja juures.

Üliõpilane: Laulge või välja.

Väike tüdruk: Jätke ta ometi!

Üliõpilane: Lõuad pidada! (Kisub võõra kuube.)

Võõrastemaja direktor (ruttab juurde): Pidage, siin ei või peksta.

Üliõpilane: No seda saame näha.

Sell: Teil ei ole täna midagi ütlemist.

Direktor: Kui teie ei anna rahu, muusikat ei ole enam.

Üliõpilane: See peab mängima.

(Direktor jookseb orkestrijuhi juurde ja annab märku lõpetada.)

Orkestrijuht: See ei lähe, publik nõuab täna isamaalikke numbreid.

Direktor (kisendab): Käsin teid.

(Võõrad saavad tähelepanelikkuse tüüli ja kogunevad poodiumi ümber.)

Orkestrijuht (juhatab edasi): Keri...

Direktor (müristab vihaseelt): Lõpetage, lõpetage!

(Ölleklaas langeb direktori pähe. See on üldise mässu algus. Lüüakse toolidega laudadele, visatakse neid maha, kuni marmorplaadid lõhkevad, lõhutakse marmoritükkidega ja ölleklaasidega elektrilampe ja -kroone. Naised kilkavad ja naeravad. Kapell mängib edasi isamaalikku laulu. Hull mõirgab kaasa ja lõhub taktis. Direktor kutsub telefoniga politsei. Marmoritükk visatakse läbi akende tünavale ja sama teed tagasi. Loorberipuud kistakse pottidest, ja mün-gitakse pottidega palli, kunni akna-klaasidest pole kildugi järel. Üks metsik salk tormab garderoobi ja viskab palitud ning mütsid tünavale, mis varssi on kaetud rübalatega. Valgus restoranis kustub. Kapell mängib pimedas edasi. Politsei tormab sisse. Kõik jooksevad välja. Kelnerid on hädas, sest keegi ei ole maks-nud. Rüüstatud saalis ei ole kedagi päüle politsei, direktori ja kelnerite. Ainult sell lamab abitud põrandal ja koriseb: Elagu sõda!)

II.

Suure linna tänav.

Ajalehepoiss: Uus eraväljaanne — uus eraväljaanne — suur võit — 5000 surnut — 12.000 haavatut...

Väikekodanik: Ma ei või enam lugeda. Keegi enam ei maksa. Raha on kadunud maailmast. Peame kõik kõngema. Ükspuhas, kes võidavad, teised või meie, mitte klaasi õlut ei jõua enam osta. Mis puutuvad meisse serblased...

Tööline: Nädal otsa pole enam leiba majas. Lapsed nälgivad.

Teine tööline: Seda parem, siis neil ei tarvitse oodata, kunni granaadid purustavad nad.

Vana tööline: Kaks poega nad on mul tapnud, kolmanda vigaseks lasknud, ja kõigil on naine ja lapsed.

Ühõpilane (väikekodanikule): Võin paluda tuld?

Väikekodanik: Neetud koer! Temaal veel paberosse! (Lõob ta maha.)

Arst: Olen kasvatand katkubatsille. Tahan neid süstida inimestele. See oleks pääsmine nii võitjaile kui võidetuile.

Tüdruk (õõnsate põskedega, min-gitud): Tule kaasa!

Arst: Tema peab algama.

III.

(Lai väli. Tumeapunane taevas maa kohal. Sajab verd. Alasti surnud laps lamab üksi õudses tühjuses. Kael on lõigatud välja, ja pääke on õlgadel. Verevihmast punane, hüüüb juurde inimesetaoline luustik, neelab lapse käekese. Läbi tõusva punase voolu esineb rida vaimusid, kõigi aegade ja rahvaste kujusid, kroonid päikluudel, valitsusekepid ja mõõgad kätes, sätendavad aumärgid luustikel, vürstid, sõjasangarid, riigimehed, kiriku- ja rahavürstid. Nad käivad küüruus, kõik ühendatud raudketiga, nende taga määratu, maailma täitev, varjuna kuhjatud koorem. Läbi õõ hoigab veretilkade sadades laul, mis ühendab kõik keeled uueks keeleks täis valu ja kaebed).

Vastutajate koor:

Kesk veriseid öid
me vandudes veame,
me lunastamatud,
me elu otsas,
me läinud õnn,
me kehad purud.
Läab raskemaks koorem,
süü suuremaks tõuseb,
on hädas maailm.

Üks hääl:

Ei kunagi teilt vanne lahu enam,
kui te, kes jumalikkude elu pilland,
ei ole õppind lapse kustund silmi,
mis sõda sulgend, valgusesse päästma.

(Rong langeb põlvile, nii et vere-meri lainetab peaaegu üle nende; ja palub vannutades surnud lapse ees. Aga selle silmad jäävad suletuiks, ja rong kordab edasi sammudes igavest laulu):

Kesk veriseid öid
me vandudes veame,
me lunastamatud,
me elu on otsas,
me läinud õnn,
me kehad purud.
Läab raskemaks koorem,
süü suuremaks tõuseb,
on hädas maailm.

27. juulil 1914.

(Tõlkind Ormi Arp.)

Noorsotsialistide töomailt

UUS AASTA ALGAS MEELE- AVALDUSEGA!

Reaktsioon kasvab, ja seda katsutakse levitada eriti noorpõlves. Kes muu kui noorsotsialistid peaksid omakorda astuma päädtõstva reaktsiooni vastu! Noorte reaktsiooni levitatakse Tartu üliõpilasringidest, ja Tartu noorsotsialistid korraldasid 24. jaanuaril meeleavalduse reaktsiooni ja fašismi vastu. Külla oli sõitnud rühm Tallinna ühingu inimesi (45 seltsimeest), Rakvere oli saatnud oma esindajad.

Ei ole kerge teha meeleavaldust. Kavatseti alata rongikäiguga, kuid prefekt leidis, et loaandmine on võimatu kolmel põhjusel: 1) tee on libe, 2) tänavliiklemine(!) saaks takistatud, 3) Tartu olevat poliitiliselt ärev.

Kuid ilma selletagi nägus ja ruumikas Saksa teater, praegu Töölisteater, oli rahvast täis. Tallinna ja Tartu vormipluusides noorsotsialistid andsid maalilise ilme koosolekule, noorvalvurid olid valmis. Oli ka vaja: reaktsioonilisi üliõpilasi kogunes kaunike hulk, nad olid mürglivalmis. Politseivägi oli suures koostises kohal. N. Andreseni avasõna ja Internationaali järele astus kõnetooli E. Joonas, võimlusrühmade üldjuhi vormis, tugeva käteplagina tervitatud. Ta selgitas ja salvas terava sõnaga Eesti reaktsiooni, ja selle eest tekkisid esimesed vahelekarjumised. Kuid mõjutult: määratu aplaus kattis karjumised, vahelekarjujaile hüüti: „välja“! Ilmar Kebane peatus põhjustel, mis toovad õppivad noored, vähemasti selle mõtleva osa, sotsialistliku liikumise juurde. Oskar Pärn püstitas edasitungi loosungi: mitte ainult kaitssta senni saavutatud vabadusi vaid võita uut, murda tee sotsialismi poole — see on sotsialistliku liikumise ülesanne. Tallinna ühingud kandsid ette kaks kõnekoori; teine, uus, päälkirjaga „Võitlus roomaja vastu“ tekitas otse vaimustust, kui roomaja saatja — kapitalist — põgenes punase lipu eest. Koosoleku lõpus N. Andresen võis õigusega võtta kokku koosoleku sisu: Kõnelejate juhtmõte oli: „Et mustad jõud

ei saaks meid neelda, töörahvas, ennast ühenda“, millele kuulajad andsid kindla vastuse: „Kes suudab tormi ära keelda, kes paneb maru vaikima!“ Meil oleks võõrastav, kui reaktsiooniline element kuulaks meid segamata tahtmata, meil oleks häbi, kui see element plaksutaks meile!“

Samal ühingute kokkusattumisel õhtupoolikul oli Töölistmaja suures saalis kinnine koosolek, kus N. Andresen kõneles „Fašismi põhjustest ja võimalustest“, Tallinna ühingud esitasid kõnekoore, ja pärast viibiti vabalt koos rongi ürasõiduni.

Noorsotsialistide aktiivsus on siin ennast avaldand. Avaldugu see kehtvalt väliselt kui ka sisemiselt!

E. Noorsotsialistliku Liidu 6. kongress

peetakse Tallinnas 20. ja 21. märtsil s. a. Kongressi päevakorras on: 1) Sotsialismi teostamise teooria ja praktika — referendid Karl Freiberg, Paul Vihalem, Erik Tuiman. 2) Noore generatsiooni organisatsiooniline töö — referendid Nigol Andresen, Oskar Pärn, Lui Metslang, Vanda Kamm. 3) Aruanded, tegevuskava, valimised j. m.

Kõigi ühingute esindajad kongressile!

Liidu kursused.

Pärast Liidu kongressi, 22.—25. märtsil on korraldatud lühiajalised kursused päevakorras olevaist küsimustest. Kavas on: Noorsotsialistide osa tööliikumises, sotsialistlik programm, Eesti poliitilised parteid, sotsialistlik valimisplatvorm, agitatsiooni-psühholoogia, vajalised säadused, fašism ja võitlus selle vastu. Teemide läbitöötamine toimub järgmiste seltsimeeste juhatusel all: N. Andresen, K. Freiberg, E. Joonas, A. Jõeäär, M. Mihkelson, O. Pärn ja E. Tuiman. Osavõtt on võimaldatud nii noorsotsialistidele kui ESTP liikmeile.

Rootsi liit.

Rootsi Sotsiaaldemokraatlik Noorsooliit on saand oma kiire kasvuga suurimaks Internationaalis. Viimase kolme aasta kestes liit on kasvand

802-lt ühingult 1106-le, 42.422-lt liik-
melt 64.383-le. Tuletagem meelde, et
Rootsis on ainult 6.141.000 elanikku!
Liikmed jagunevad vanaduselt järg-
miselt: 15—20 eluaastais 40%, 20—
25-a. 36%, 25—30-a. 16% ja üle 30
aasta 8%. Meesliikmeid on 70%.

Liidu juures on „noorkotkaste“
organisatsioon noortele 12—15 aasta
vanaduses.

Inglise noored.

I.L.P. Guild of Youth (Iseseisva
Töölispartei noorteliit) on iseseisev
organisatsioon, mille poliitika on ju-
hitud I.T.P. kohaselt. Partei, mille
radikaalne poliitika on vastuvõetav
noortele, osutab suurt huvi noorteli-
ikumisele. Noorteliidu liikmete arv
tõuseb alatasa, ja on oodata, et ma-
janduslikud raskused äratavad noor-
tes uut huvi sotsialismile. Organi-
satsioon on võrdlemisi tugev Londonis,
Kesk-Inglismaal ja Yorkshire'is.

Liit toimib praegu noorte olukorra
uurimiseks.

Tervitus Poola seltsimeestele.

Sotsialistliku Noorsoo-Internatsio-
naali sekretariaat on saatnud Poola
sotsialistlikule noorsooliidule järgmi-
se kirja:

„Kuulsime täna Bresti protsessi
otsust. See on häbiväärne otsus, on
sarnane Brest-Litovsk'i vangla jul-
mustele. Õigusel ega õiglusel ei ole
Poola võimutsejate juures enam
paika.

Selle kohtuotsuse muljete all meil
on tungiv vajadus väljendada teile
ja kogu Poola sotsialistlikule ning
vabadustarmastavale noorpõlvele
meie muutmatus ja südamlikkus süm-
paatiat. Õnnitleme eriti ka Poola
noore proletariaadi juhte, seltsimehi
Dubois'd ja Ciolkosz'i nende julge
võitluse puhul Pilsudski diktatuuri
vastu, mida nad on pidand veel kohtu-
istungite ajalgi. Kandku nad alu-
setult määratud karistust teadmises,
et nende võitluses Poola demokraatia
ja töölisklassi vabaduse eest kogu
sotsialistlik noorproletariaat on vai-
mus nendega.

Palume teha teatavaks meie kiri
ka seltsimeestele Dubois'le ja Ciol-
kosz'ile.“

(Vaata: Ringvaade).

Sveits.

Šveitsi sotsialistlik noorsooliidus
on 67% liikmeid alla 2— aasta van-
nad, 32% on tütarlapsed. Liit on
praegu aktiivses tegevuses. Suvel
peetakse ühenduses Sotsialistliku
Noorsoo-Internatsionaali kongressiga,
suuremad pidustused ja kursused.

NOORTELIIKUMISE KÜSIMUS

Saksa s.-d. partei kongressil.

Saksa partei kongress Leipzigit
noorsoo liidu esimees ja Sotsialistli-
ku Noorsoo-Internatsionaali sekret-
är) referaadi järele vastu järgmise
otsuse:

1.

Ühiskondlik areng on toond noor-
põlve alatasa kasvava osavõtu poliitilistest
ja sotsiaalseist vahekorra-
dest ja terava võitluse noorpõlve pä-
rast kõigil avaliku elu aladel. See
võitlus omandab erilise tähenduse
sellega, et *noorpõlv ise püüab võtta
seisukoha oma aja probleemidele*. Ikka
selgemini noore generatsiooni suured
osad pöörduvad ära kodanlise maa-
ilma vanadest ideaalidest. Kogu töö-
tavas noorpõlves elab veene, et ain-
ult kapitalistliku ühiskonna radi-
kaalse ümberkujundamisega on või-
malik lõpetada meie päevade mää-
ratu häda. Nende noorte poliitiline
elusihit on kaastöö uue sotsiaalse
korra ülesehitamisel, mis kindlustab
rahva kõigile liikmeile töö, leiva ja
sellega algelisemad eeldused kõrge-
maks, mõttelisemaks eluks.

*See sihit on võimalik saavutada
ainult sotsialismi kaudu*. Sotsialism
näitab tee inimkonna vabastamiseks
kapitalistliku oleviku survest, ta
ühendab oma lippude alla tugevaima
poliitilise jõu, organiseeritud töölis-
klassi, ta peab oma poliitiliste, ameti-
ühinguliste ja kultuuriliste organi-
satsioonide kaudu alalist võitlust oma
sihi saavutamiseks ja arendab ikka
tõusval määral saabuvat sotsialistliku
ühiskonna sisu.

II.

*Sotsialistlik partei tahab noore
generatsiooni otsekohest vastutavat
kaastööd poliitilises elus*.

Selle tähtsa eelduse moodustab
noorte parteiliikmete kavakindel ra-

kendus parteitöösse. Parteikongress kohustab kõiki partei organisatsioone andma vastutava kaastöö võimalust noortele parteiseltsimeestele, kes oma tegevusega on saavutand parteiseltsimeeste usalduse. Sellest lähtudes tuleb arvestada noorte parteiseltsimeeste vajadust mõttevahetuse, poliitilise koolituse ning kultuuriliste ja seltskondlike korralduste järgi haridustöö ülesehitamisega noori parteiseltsimehi kaasa tõmmates.

Olevikus ka *töölislaste ja koolist vabanenud töölisnoorpõlve sotsialistlik kasvatus nõuab* partei erilist tähelepanu. Tööliskonna laste ja noorte kavapärane sotsialistlik kasvatus tõstab tööliklassi võitlusjõudu ja loob samal ajal moraalsed eeldused

sotsialismi ülesehituseks. Parteikongress uuendab sellepärast kohustuse kõigile parteiorganisatsioonidele toetada ideeliselt ja materjaalselt Lastesõprade ja Sotsialistliku Töölisnoorsoo organisatsiooni.

Parteikongress tunnustab Sotsialistliku Töölisnoorsoo kui kasvatusorganisatsiooni õigust pedagoogiliseks ja organisatsiooniliseks iseseisvuseks.

Parteikongress pöördub kõigi parteiseltsimeestest kaastööliste poole sotsialistlikes noorteorganisatsioonides kutsega olla väsimatult tegev nende organisatsioonide lähima sõbraliku koostöö mõttes ja takistada sotsialistliku kasvatuseni uusi killustamisi.

Sport

Käesolev talv ei ole seni võimaldand talispordi harrastamist nimetamisväärselt, nii ka tööliissportlaste tegevus on jäänd võimla nelja seinavahele.

ETL tegevusest oleks nimetamisväärt käsipalli esivõitlused, mis toimusid detsembrikuus. Osa võtsid ainult kolm Tallinna suuremat ühingu: Tallinna Tööliisspordi Ühing, Tööliisspordi Ühing „Hermes“ ja Tallinna Noorsotsial. Ühingu spordiring. Võrkpallis tuli võitjaks Tall. Tööliisspordi Ühing ühe kaotusega, samuti korvpallis Tall. Tööliisspordi Ühing ühegi kaotuseta.

30. jaan. k. a. toimuvad ETL Tallinna ringkonna maadlusvõitlused „Tööliisvõimlas“.

Suuremat tähelepanu senisest, on ETL pöörnud võimlemisele, kuna eelseisval ETL-i juubelipidustusil k. a. kevadel saavad esmakordselt esinema ETL võimlejad nii nais- kui ka meesgrupid. Tallinnas töötaval naisgrupil on osavõtjaid 70 ümber, kuna meesgrupil see arv nii kõrgele ei küüni.

Kasutades juhust Tallinna Noorsotsial. Ühingu küllasõidu puhul Tartu seltsimeestele 24. jaan., võistlesid sõprusmängus esmakordselt Tallinn — Tartu Noorsotsial. ühingu te spordiringid käsipallis. Paremaid harjutusvõimalusi saanud Tallinna seltsimehed võitsid ülekaalukalt nii võrk- kui korvpallis.

J. Vanatoo.

Kirjandust

Kodutee, Erni Hiir. — Eesti Kirjanikkude Liidu kirjastus, hind Kr. 2,60.

See luuletiskogu sisaldab rea kenu luuletisi; mõningail neil ei puudu isegi sotsialistlik tunnetus (Homimiktunnil, Rünnumehe elegia j. t.).

„Homimiktunnil“ suhtub ta väga veenvalt töörelvu kandvatesse töolisvägedesse, kes „nüüd tulevad oöst päeva poole küll endale, vist oma soole siin ehitama kodu —“ ning lõpetab optimistlikult, uskudes, et intelligentsi kui ka füüsilist tööd tegijate *ühinemine* üheks võitlusrin-

deks võib viia võidule, *ühisele eesmärgile*. Kuigi töös on erinevusi, siis rõõmud, mured, ühine siht ja püüe „ja vaevamaa mullast kogut veri“ peab olema see, mis neid kahte — intelligentsi ja proletariaati — ühendab ja laseb „koon kaitsta seda elu, seda maad“.

Kuid ei ole jäänd oma mõju avaldamata luuletajale praegune majanduslik surutis, mille ta loob värssidesse: „Kaks elu“ ja „Päevad on karmid“. Et sõjad ja selle tagajärjed toovad kõike muud, kuid mitte kasu inimkonnale ja paremaid elu-

tistingimusi, avaldub selgesti „Pih-
timuses“. Apaatus, loidus, ei mil-
lestki hoolimise kisuvad kõike käega
lööma — küllalt „hää“ tunnustus
sõjale ja sõjameeleolule. Ja ütlebki
tabavalt luuletaja: „millekski ehitad,
ehid taas kodu, sõjan ehk jälle kord
manad tal kadul!“

Ei puudu ka hingelisi elamusi,
ülekeevust, koduigatsusi ja siin, sääl
võib leida isegi õige pisukest senti-
mentaalsust. Kuid on ka kenu „saa-
tesõnu“ öeldud „juhtidele“ ja „eest-
vedajaile“, kellede taktika ja meed
tod küib kaasas ajaga, mis muutub
ju nii mitmes variandis. Parselda-
des küib isehakand rahvavalitsetja
mööda maad ringi, kuid „maaz aga
on tüün, maa vaevleb tee süün!“
Samuti ei jäta autor vaiksesse ra-
huse olesklema neid, kes kunagi
(suurel ühiskondlikel nullistusel)

koosolekuil kõnelend suuri sõnu, ol-
nud „truid kes lipule punasele“,
nüüd aga „kiitlevad mõnun taara-
usulist lunastamist“. Nende kohta
ütleb luuletaja, mitte hellitades:
„eestvedajad need, kel kahed nüüd
teed!“

Ja mitte ükski mõtteilt, ka kogu
ellusuhtumiselt see raamat on meile
lähedal. *Lii Karoll.*

Johannes Barbarus: Horizontoj.
Hilda Dresen'i tõlgitud J. Barba-
ruse valik annab esperanto keeles
väga täpselt algupärandit edasi. Bar-
barus esperanto keeles on rõõmus
nähe: internatsionalist-luuletaja rah-
vusvahelises keeles.

Meie esperantistid võivad veenduda
selle kogu elulisuses, mis tundub
nagu Barbaruse algupärand. Espe-
rantokeelse päälkirja ja moto autor
on leidnud ise.

Lugejaile

Noorsotsialistlik liikumine praegu
on hoopis teissugune kui viie aasta
eest „Rünnaku“ ja E. Noorsotsialist-
liku Liidu asutamisel. Siis oli vähe-
maid rühmitisi enam-vähem täiskas-
vand noori, kel ei puudund eeltead-
mised; nüüd töönoored kõige mitme-
kesisemal kujul, juurde tulemas eriti
nooremaid aastakäikusi. Vahe va-
nemate ja nooremate vahel meie lii-
kumises on juba tekkind, ja see ai-
nult loob pinna kaheastmeliseks orga-
niseerimisviisiks.

„Rünnak“ on 1926. aastast alates
süüamaani täitnud väga mitmesugu-
seid ülesandeid: pakkuda sotsialist-
likku kasvatust laiemas mõttes, tut-
vustada meie liikumisele rahvusva-
helise sotsialistliku liikumise teooriat
ja praktikat, kuid valmistada ka
oma seltsimehi teotsema probleemi-
dega nü kirjalikult kui suuliselt.

Liikumise praeguse ulatuse tõttu
oleme sunnitud jagama praeguse aja-
kirja ülesanded tulevasta algusest
kaheks, andes välja kaht eriajakirja.

Rünnak muutub uuest aastat ker-
gemaks ja loetavaks ehk kõigile.

Sotsialistlik Võitlus ilmub iga kahe

kuu otsas ja toob põhjalikumaid
artikleid sotsialismi ja tööliskümise
küsimustest nü oma küü välismaade
seltsimeeste sulest. Võimalust möö-
da arendatakse ka lugejate nurka —
igakülgeks diskussiooniks. Tellimis-
hind — 1 kr. 50 senti aastas.

Loodame, et selle jaotusega oleme
astund lugejaile sammu lähemale
ning täitnud eriti ajanõuet sotsia-
listliku teooria ja praktika küsi-
maste selgitamises iseendale ja kogu
oma maa töölisklassile. Kummagi
ajakirja toimetus on ühine

Toimetus.

Dramaatiline visand „Sõda“ ku-
lub Karl Eisnerile, saksa sotsialist-
likule ajakirjanikule ja filosoofile.
Eisner oli maailmasõja algusest pä-
le selle äge vastane, oli sõjavastase
tegevuse pärast vangistatud. 1918.
aastal asus Baieri revolutsioonilise
valitsuse etteotsa. Käis 1919. aasta
jaanuaris rahvusvahelisel konverent-
sil Sveitsis Saksa iseseisvate sotsia-
listide esindajana, tagasitulekul lasti
ühe kontrrevolutsionääri poolt maha.

„RÜNNAK“, Eesti Noorsotsialistliku Liidu häälekandja. Toimetus: *Nigol
Andresen, Karl Freiberg, Erik Tuiman*. Vastutav toimetaja ja välja-
andja *Mihkel Mihkelson*. Ilmub Tallinnas kord kuus päle juuni ja juuli.
Tellimishind: aastas 1 kroon 50 senti, 6 kuud 80 senti. Toimetus ja tali-
tus: Tallinn, V. Pärnu 31. — Postkast 367.
Kirjastus o.-ü. „Täht“ trükikoda Tallinnas.